

GROOT WANDELBOEK
VLAANDEREN

MICHAËL CASSAERT

LANNOO

Wandelaars helpen wandelaars

• • • •

*Aan de samenstelling van deze gids werd de grootste zorg besteed. Alle gegevens zijn zorgvuldig ter plekke gecontroleerd. Maar ze liggen niet voor eeuwig vast. Een pad kan om de een of andere reden worden afgesloten. De bewegwijzering kan wijzigen of – in het ergste geval – deels of helemaal verdwijnen. Een boom met een voor het parcours erg nuttig routeteken kan omwaaien of omgezaagd worden. Vandalen kunnen wegwijzers of routebordjes vernielen... Daar kan de auteur noch uitgever van deze gids iets aan doen. De redactie zou je evenwel dankbaar zijn, indien je vastgestelde wijzigingen aan de beschreven wandelingen meedeelt. Ons adres: **Groot Wandelboek Vlaanderen, Uitgeverij Lannoo, Kasteelstraat 97, 8700 Tielt, redactie.toerisme@lannoo.be.***

*Elke correctie zal – na validatie – op **www.dichtbijhuisgidsen.be** worden gepubliceerd.*

Inhoud

- 8-9 * **OVERZICHTSKAART VAN DE WANDELINGEN**
- 10 * **HOE DEZE GIDS GEBRUIKEN?**
- 13 * **EEN WANDELING KIEZEN**

De wandelingen

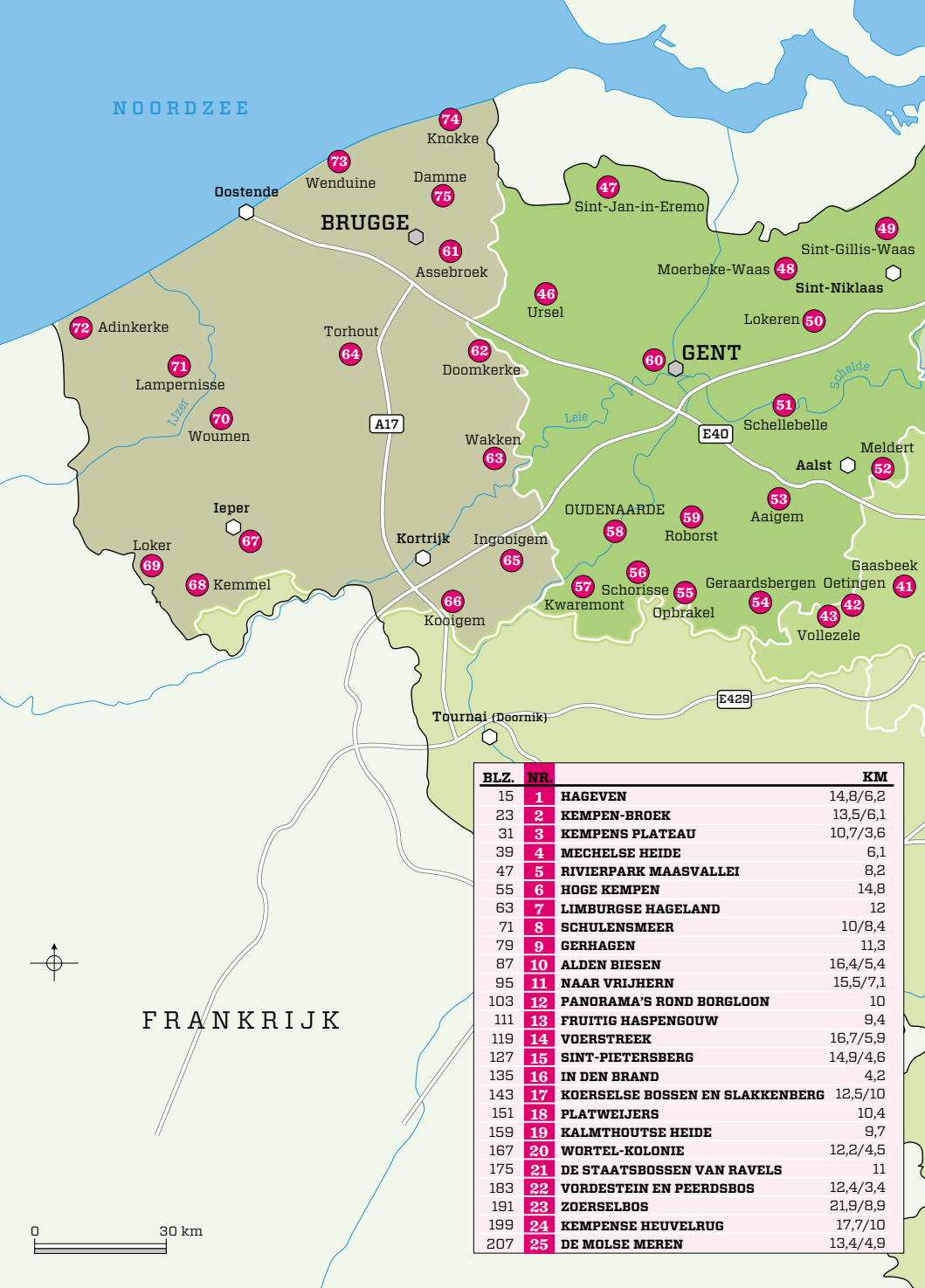
- 15 01 **HAGEVEN**
Neerpelt – Door de barre woeste Kempense landschappen van Charles Wellens
- 23 02 **KEMPEN-BROEK**
Bree – Grenswandelen langs waterpartijen en in elzenbroekbossen
- 31 03 **KEMPENS PLATEAU**
*Opoeteren – Langs de steilranden van het Kempens Plateau:
van de Bosbeek naar het Bergervan*
- 39 04 **MECHELSE HEIDE**
Maasmechelen – Op de flanken van de Grand Canyon van Vlaanderen
- 47 05 **RIVIERPARK MAASVALLEI**
Leut – Struinen door het eigenzinnige Maaslandschap
- 55 06 **HOGHE KEMPEN**
*Domein Pietersheim-Lanaken – Ruimte en stilte
in het Nationaal Park Hoge Kempen*
- 63 07 **LIMBURGSE HAGELAND**
Loksbergen – Over en door de ijzerzandsteenheuvels van het Hageland
- 71 08 **SCHULENSMEER**
*Lummen – In het spoor van de schaapskudde,
aan de oevers van het Schulensmeer*
- 79 09 **GERHAGEN**
Tessenderlo – De groene neus van Limburg
- 87 10 **ALDEN BIESEN**
*Bilzen – Door historische landschappen
rond de landcommanderij Alden Biesen*
- 95 11 **NAAR VRIJHERN**
*Sint-Huibrechts-Hern – Door valleien en over heuvelruggen
naar de mystieke Kluis*
- 103 12 **PANORAMA'S ROND BORGLOON**
Grootloon – De bloesembergen van Haspengouw

- 111 13 **FRUITIG HASPENGOUW**
Gors-Opleeuw – *De natuurschatten van Vochtig Haspengouw*
- 119 14 **VOERSTREEK**
Teuven – *Naar het hoogste punt van Vlaanderen*
- 127 15 **SINT-PIETERSBERG**
Kanne – *Bergwandelen in een uniek gebied tussen Jeker en Maas*
- 135 16 **IN DEN BRAND**
Hechtel-Eksel – *Over paraboolduinen en zandvlakten door De Brand*
- 143 17 **KOERSELSE BOSSEN EN SLAKKENBERG**
Beringen – *Door uitgestrekte dennebossen naar het mooiste panorama van Limburg*
- 151 18 **PLATWEIJERS**
Zonhoven – *Door het grootste vijvergebied van België*
- 159 19 **KALMTHOUTSE HEIDE**
Kalmthout – *Door het openluchtmuseum van het Nationaal Park Zoom–Kalmthoutse heide*
- 167 20 **WORTEL-KOLONIE**
Wortel – *Naar vergeten Nederland, vanuit de landloperskolonie van Wortel*
- 175 21 **DE STAATSBOSSEN VAN RAVELS**
Ravels – *Door de mooie dreven van de uitgestrekte Staatsbossen*
- 183 22 **VORDESTEIN EN PEERDSBOS**
Schoten – *De kasteelparken en de sprookjesbossen van de Antwerpse Voorkempen*
- 191 23 **ZOERSELBOS**
Zoersel – *Door het Zoerselbos naar het Fort van Oelegem*
- 199 24 **KEMPENSE HEUVELRUG**
Herentals – *Struinen over de groene parel van de centrale Kempen*
- 207 25 **DE MOLSE MEREN**
Mol – *De industriële geboorte van de Molse merenregio*
- 215 26 **BELSE HEIDE**
Gehucht Bel (Geel) – *De Kempen op hun best, tussen de twee Netes*
- 223 27 **TWEE-NETENLAND**
Herenthout – *In de voetsporen van Pallieter*
- 231 28 **DE BEELTJES EN DE KWAREKKEN**
Westerlo – *In de voetsporen van de prinses de Merode*
- 239 29 **HET HELSCHOT**
Herselt – *De oude boswachterswandeling door het favoriete bos van Willem Elsschot*

- 247 30 **MECHELS BROEK**
Muizen – Het rivierenlandschap van de Dijle
- 255 31 **HET BROEK**
Heindonk – Door een blauwdooraderd rivierengebied
- 263 32 **LIPPELOBOS**
Lippelo – In de voetsporen van kasteelheren door een historisch bos
- 271 33 **SCHELDELAND**
Bornem – Op zoek naar de Oude Schelde en het authentieke Weert
- 279 34 **ASDONK**
Diest – Door topnatuur naar verborgen landgoederen
- 287 35 **WIJNGAARDBERG**
*Wezemaal – Langs wijngaarden en beukenbossen
over de historische Wijngaardberg*
- 295 36 **KASTEEL VAN HORST**
Sint-Pieters-Rode – Wonderlijke natuur rond het kasteel van de Rode Ridder
- 303 37 **HET VINNE**
*Zoutleeuw – In het kielzog van de oude handelsschepen
naar het havenstadje Zoutleeuw*
- 311 38 **LAND VAN HOEGAARDEN**
Meldert – Door holle wegen over de toppen van het land van Hoegaarden
- 319 39 **DIJLEVALLEI EN MEERDAALWOUD**
Oud-Heverlee – Door het blauwgroene hart van Leuven
- 327 40 **ZONIËNWOUD**
*Groenendaal – Door de bosreservaten van het grootste loofbos
van Vlaanderen*
- 335 41 **PAJOTTENLAND BIJ LENNIK**
Gaasbeek – Authentiek dorpsgevoel met de adem van een grote stad in de nek
- 343 42 **SUPERLATIEVEN IN HET PAJOTTENLAND**
Oetingen – De mooiste route, het mooiste bos en het mooiste kerkpadje
- 351 43 **CONGOBERG**
Vollezele – De spectaculairste uitzichtpunten van het Pajottenland
- 359 44 **LAND VAN ASSE**
Asse – Door Klein-Zwitserland in de Brusselse rand
- 367 45 **BRABANTS KOUTERLAND**
Oppem – Over de Brabantse akkers naar een eeuwenoude brouwerij
- 375 46 **DRONGENGOEDBOS**
*Ursel – Op zoek naar de Drongengoedhoeve
in het grootste boscomplex van Oost-Vlaanderen*

- 383 47 **KREKENLAND**
Sint-Jan-in-Eremo – Door de waterrijke polders van het Meetjesland
- 391 48 **WAASLAND**
Moerbeke-Waas – In het land van de Reynaert de vos en de Waaslandwolf
- 399 49 **STROPERSBOS**
Sint-Gillis-Waas – De Stropersroute door het Koningsforeest van het Land van Waas
- 407 50 **MOLSBROEK**
Lokeren – Door het marsland bij de Durme
- 415 51 **KALKENSE MEERSEN**
Schellebelle – Door de bloementuin van Vlaanderen
- 423 52 **DE FALUINTJES**
Meldert – Door de groene achtertuin van Aalst naar de abdij van Affligem
- 431 53 **TUSSEN AALST EN ZOTTEGEM**
Aaigem – Landelijkheid van vergeten tijden in het land van Jan De Wilde
- 439 54 **RASPAILLEBOS**
Geraardsbergen – Met een hoofdrol voor de Oudenberg, de Dender en de Bosberg
- 447 55 **VLAAMSE ARDENNEN**
Opbrakel – Door het land van Omer Watzet
- 455 56 **BURREKEN**
Schorisse – Het mooiste bronbos van de Vlaamse Ardennen
- 463 57 **ROND EN OP DE KWAREMONT**
Kwaremont – Over de bergen van de Flandriens
- 471 58 **BOS 'T ENAME**
Oudenaarde – Een reis door ons bosverleden
- 479 59 **ZWALMSTREEK**
Roborst – Langs de watermolens van de schilderachtige Zwalmvallei
- 487 60 **BOURGOYEN STADSNATUURRESERVAAT**
Gent – Grootse natuur in de rand van de Arteveldestad
- 495 61 **ASSEBROEKSE MEERSEN**
Ver-Assebroek – De groene parel van het Venetië van het Noorden
- 503 62 **BULSKAMPVELD**
Doomkerke – De natuurparels van de Vortebossen en Gulke Putten
- 511 63 **MANDELVALLEI EN TIELTSE OMMELAND**
Wakken – Vanuit betoverend weideland voorbij de eeuwenoude Mandel naar de Poelberg

- 519 64 **MOEREVELD**
Torhout – Over grasweggetjes door een waterrijk landbouwgebied
- 527 65 **TIEGEM-BERG EN ERROND**
Ingooigem – Door de achtertuin van Stijn Streuvels
- 535 66 **LAND VAN MORTAGNE**
Kooigem – Wandelen op hoog niveau op de waterscheidingskam tussen Leie en Schelde
- 543 67 **PROVINCIAAL DOMEIN DE PALINGBEEK**
Ieper – Ramptoerisme in een indrukwekkend natuurlandschap
- 551 68 **ROND DE KEMMELBERG**
Kemmel – Pastorale landschappen in Heuveland
- 559 69 **DE WEST-VLAAMSE HEUVELS**
Loker – Door de Vlaamse Alpen
- 567 70 **DE BLANKAART**
Woumen – Door het blauwe hart van de IJzervallei
- 575 71 **IJZERVALLEI**
Lamprennis – Een onvergetelijke ervaring in de grootste open ruimte van Vlaanderen
- 583 72 **HET WESTHOEKRESERVAAT**
Adinkerke – Over de wandelende duinen van het Westhoekreservaat
- 591 73 **DUINEN VAN DE OOSTKUST**
Wenduine – Voorbij duinbossen naar 'de parel' van de Belgische Kust
- 599 74 **HET ZWIN**
Knokke – Over dijken door zee-land
- 607 75 **LAND VAN UILENSPIEGEL**
Damme – Vriezeganzen spotten in het hinterland van de Oostkust

NOORDZEE

Oostende

Wenduine

Knokke

Damme

BRUGGE

Assebroek

74

75

61

46

Ursel

62

Doomkerke

60

71

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

72

Adinkerke

71

Lampernisse

70

Woumen

67

Ieper

69

Kemmel

68

Loker

66

Kooigem

65

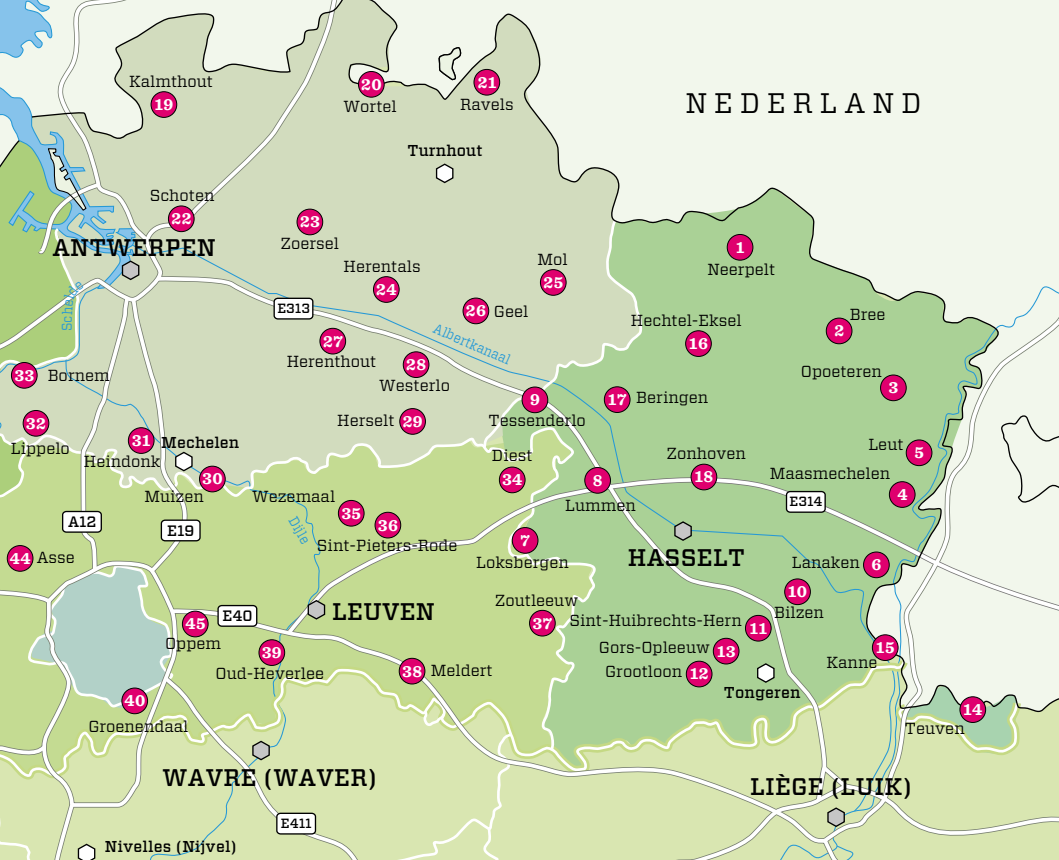
Ingoogem

63

Wakken

64

Torhout

BLZ.	NR.	KM
215	26	BELSE HEIDE 10,2
223	27	TWEE-NETENLAND 7,3
231	28	DE BEELTJES EN DE KWAREKKEN 8,2
239	29	HET HELSCHOT 6,3
247	30	MECHELS BROEK 6
255	31	HET BROEK 10,7
263	32	LIPPELOBOS 16,4/7,5
271	33	SCHELDELAND 23,4/16,4
279	34	ASDONK 13,9/10,5
287	35	WIJNGAARDBERG 7,3
295	36	KASTEEL VAN HORST 10,9
303	37	HET VINNE 11,7
311	38	LAND VAN HOEGAARDEN 13,3
319	39	DIJLEVALLEI EN MEERDAALWOUD 13,9
327	40	ZONIENWOUD 11,3/8,2
335	41	PAJOTTENLAND BIJ LENNIK 12,4
343	42	SUPERLATIEVEN IN HET PAJOTTENLAND 15,3
351	43	CONGOBERG 7,6
359	44	LAND VAN ASSE 11,5
367	45	BRABANTS KOUTERLAND 1,4/7,3
375	46	DRONGENGOEDBOS 14
383	47	KREKENLAND 12,5/8,3
391	48	WAASLAND 17,1
399	49	STROPEBOS 11,9/6,7
407	50	MOLSBROEK 8,2/6,7/4,7

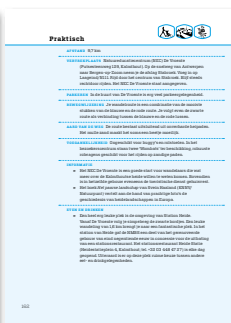
BLZ.	NR.	KM
415	51	KALKENSE MEERSEN 8,9
423	52	DE FALUINTJES 11
431	53	TUSSEN AALST EN ZOTTEGEM 11,6
439	54	RASPAILLEBOS 12,5
447	55	VLAAMSE ARDENNEN 13,2
455	56	BURREKEN 9
463	57	ROND EN OP DE KWAREMONT 16,2/6,3
471	58	BOS 'T ENAME 5,4
479	59	ZWALMSTREEK 8,9
487	60	BOURGUYEN STADSNATUURRESERVAAT 6,3
495	61	ASSEBROEKSE MEERSEN 7,6
503	62	BULSKAMPVELD 12/8,2
511	63	MANDELVALLEI/TIELTSE OMMELAND 17/10,6
519	64	MOEREVELD 8,1
527	65	TIEGEM-BERG EN ERROND 8,3
535	66	LAND VAN MORTAGNE 11,6
543	67	PROVINCIAAL DOMEIN DE PALINGBEEK 8/11,3
551	68	ROND DE KEMMELBERG 8,3
559	69	DE WEST-VLAAMSE HEUVELS 9,3
567	70	DE BLANKAART 12,6
575	71	IJZERVALLEI 6,6/4,1
583	72	HET WESTHOEKRESERVAAT 9,1
591	73	DUINEN VAN DE OOSTKUST 10,2/8,6
599	74	HET ZWIN 10,2
607	75	LAND VAN UILENSPIEGEL 12,3/2,9

Hoe deze gids gebruiken?

In deze gids worden **75 wandelingen** beschreven volgens **hetzelfde stramien** beschreven:

- » Een **volgnummer** en de **naam van de plaats** waar de wandeling begint en eindigt. Het volgnummer vind je terug op de overzichtskaart.
- » Een **titel**, die kan beschouwd worden als een smaakmaker; hij geeft een belangrijk accent of doel van de wandeling weer.

- » De **icoontjes** aan het begin van elke wandeling helpen je bij het selecteren van de juiste wandeling voor je gezelschap.

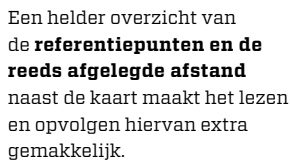
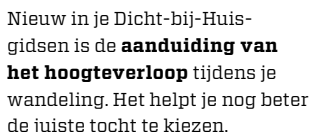
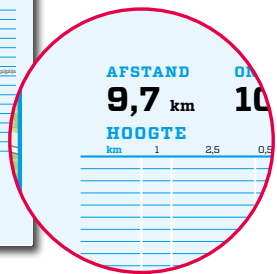

Praktische informatie:

- » De **lengte** van het parcours.
- » Hoe je het startpunt van de wandeling bereikt, wordt onder **Vertrekplaats** omschreven.
- » Gegevens over het **soort wegen** en de **toestand** ervan. Belangrijke **niveaunderschillen**. Welk schoeisel wordt aangeraden. Vermelding of het parcours al dan niet geschikt is voor rolstoelen en kinderwagens.
- » Gegevens over de **bewegwijzering**.
- » **Parkeermogelijkheden** bij het beginpunt.
- » De **topografische kaart** of kaarten, die bij het volgen van de wandeling kan/kunnen worden gebruikt. Het betreft hier de kaarten van het NGI (Nationaal Geografisch Instituut) op schaal 1:20.000.
- » **Eten & Drinken** somt de eventuele mogelijkheden op voor een hapje en een drankje onderweg en bij het eindpunt
- » **Informatieadres** (VVV, toeristische dienst, natuurparkcentrum, bosbeheer...)
- » Notities over de bezienswaardigheden in de omgeving.

De routes uit deze gids zijn niet (of nauwelijks) bewegwijzerd; duidelijke kaarten zijn dan ook onontbeerlijk.

Verder geeft de kaart de plaatsen aan waar de wandeling doorheen voert, de bebouwde centra, de bosgebieden en de belangrijkste waterlopen.

11

wandeling

19

Het typische boog
echt cultuurland

KALMTHOUT
KALMTHOUT
VAN HET
ZOOM-K

- » Een **volgnummer** en de **naam van de plaats** waar de wandeling begint en eindigt. Het volgnummer vind je terug op de overzichtskaart.
- » Een **titel**, die kan beschouwd worden als een smaakmaker; hij geeft een belangrijk aspect of doel van de wandeling weer.
- » Een **korte voorstelling** van het gebied dat je bewandelt.

Praktisch

AFSTAND 8,7 km

VERTREKPLAATS Natuureducatiecentrum (NEC) De Vroente (Purthenneweg 12B, Kalmthout) Op de smalle weg van Antwerpen naar Bergen op Zoom noem je de eeholig Stabroek. Volg in op Laagland/Wilj. Rijd door het centrum van Stabroek. Blijf steeds rechtdoor rijden. Het NEC De Vroente staat aangegeven.

PARKEREN In de buurt van de Vroente is er veel parkeergelegenheid.

BEWEGELIJKHEID Je wandelroute is een combinatie van de mooiste stukken van de blauwe en de rode route. Je volgt eerst de zwaarste route als verbindingshaken de blauwe en de rode haken.

AARD VAN DE WEG De route bestaat uitsluitend uit overharde betegelden. Het malle zand maakt het soms een beetje moeilijk.

TOEGANGELIJKHEID Omgeschild voor buggy's en rolstoelen. In het bezoekerscentrum staan twee 'Wombats' ter beschikking, robuuste rolwagens geschikt voor het rijden op sandige paden.

INFORMATIE

- » Het NEC De Vroente is een goede start voor wandelaars die wat meer over de Kalmthoutse heide willen te weten komen. Bovendien is in het heidegebied eveneens de toeristische dienst gevestigd.
- » Het boek *Het paarse landschap* van Brien Haaland (KINIV) Natuurpunt) vertelt aan de hand van prachtige foto's de geschiedenis van heidekultuur in Europa.

STEN EN DOELEN

- » Een heel erg leuke plek is de omgeving van Station Heide. Vanaf De Vroente volg je simpelweg de zwarte berden. Een leuke wandeling van 10 km brengt je naar een fantastische plek. In het station van Heide gaf de NMBS een deel van het gerenoveerde gebouw van eind negentiende eeuw in concessie voor de uitbating van een stationsrestaurant. Het stationsrestaurant Heide Station (Heidestationplein 4, Kalmthout; tel. +30 03 648 47 27) is elke dag geopend. Overhead is er op deze plek ruime keuze tussen andere en- en dringelengten.

162

wandeling

19

KALMTHOUTSE HEIDE

KALMTHOUT DOOR HET OPENLUCHTMUSEUM
VAN HET NATIONAAL PARK
ZOOM-KALMTHOUTSE HEIDE

Het typische boomloze open heidelandschap van de Kempen is een echt cultuurlandschap. De grote paradox bij heidegebieden is het feit dat die treise natuurgebieden eigenlijk het resultaat zijn van eeuwenlang intensief 'hard labour'. In ons klimaat verbot een heidesterren namelijk in een wip. Dennen en berken winnen snel terrein en nemen het broodnodige licht van de struikheide weg. *End of story*: het wordt bos. Heidesterren in West-Europa zijn 'boerenwerk': resultaat van een wisselwerking tussen grasvelden (vaak schapen) en struikheide. Tot halftweg de negentiende eeuw bedekte heide ongeveer twee derde van de Kempen. Momenteel blijft daar nog maar een klein stukje (5%) van over, uiterst waardevol inzake zowel cultuurscheidsen als natuur. Een reis terug in de tijd door het transitie heidesterren van Vlaanderen, het grenspark Zoom-Kalmthoutse Heide.

163 Vanaf het parkeerterrein van het natuureducatiecentrum De Vroente

10 wandel je naar het 'militair afweergeschut' van de Tweede Wereldoorlog. Steek voorzichtig de weg van Stabroek naar Wuustwezel over. Naast een infopaneel met kaartje stap je in het natuurreservaat. Je zit een tijdje met blauwe schaapen aangeduide route volgen; 75 meter na het paneel ga je schuin links het blauwe pad in. Je route loopt eerst langs de boord om vervolgens een mooi dennenbosje in te duiken. Door de dennen heen zie je de goudgele gekleurde duinen. Let op: zodra je uit het bos bent, kom je op een zeer brede, zandige weg. Neem het tweede zandpad aan je rechterkant. Je volgt nog steeds de blauwe schapen.

Je wandelpad loopt door een gebied dat half april 2010 afbrandde. Een kampvuur was de oorzaak. De heide afbranden is een techniek zo oud als de mens. Ongecontroleerde branden in de zomer kunnen echter grote natuurschade veroorzaken. In een wat overjaar blijft een brand vrij oppervlakkig. Alleen de vegetatie wordt vernietigd. Heilige soorten zoals gewone dopdel en struikheide kunnen hetzelfde jaar nog opnieuw uitlopen. De impact op de diep ingegraven

163

Legenda van de iconen

» haalbaar voor kinderen

» haalbaar voor kinderwagens

» geschikt voor hondenbaasjes
(met hun hond)

» avontuurlijk

» panorama's en
uitzonderlijke landschappen

» ideaal voor natuurliefhebbers
(speciale planten, dieren,
natuurfenomenen)

Gedetailleerde beschrijving van de wandelroute

- » Nauwkeurige omschrijving van het exacte **beginpunt** van de wandeling.
- » Beschrijving van de **wandeling** zelf, in nauwkeurige samenhang met het wandelkaartje.
- » Verder worden, in vetjes en genummerd, een aantal **bezienswaardigheden** of iets wat als **baken** langs de route kan dienen, aangeduid. De nummering heeft betrekking op de banden bij het wandelkaartje.

Wandelingen kiezen

		moestijheids- graad	haalbaar voor (jonge) kinderen	haalbaar voor kinderwagens	geschikt voor hondenbaasjes (met hun hond)	avontuurlijk	panorama's en uitzonderlijke landschappen	ideaal voor natuur- liehebbers
1	Hageven	3/1	(✓)		✓	✓		✓
2	Kempen-Broek	2/1	(✓)			✓		✓
3	Kempens Plateau	2/1	✓		✓		✓	✓
4	Mechelse Heide	2	✓			✓	✓	✓
5	Rivierpark Maasvallei	1			✓		✓	✓
6	Hoge Kempen	3			✓	✓		✓
7	Limburgse Hageland	2			✓	✓	✓	
8	Schulensmeer	2	✓		✓	✓	✓	
9	Gerhagen	2			✓	✓		✓
10	Alden Biesen	3/1	(✓)		✓			
11	Naar Vrijhern	3/1	(✓)		✓			
12	Panorama's rond Borgloon	2			✓		✓	✓
13	Fruitig Haspengouw	2			✓	✓	✓	✓
14	Voerstreek	3/1			✓	✓	✓	✓
15	Sint-Pietersberg	3/1	(✓)		✓	✓	✓	✓
16	In den Brand	1	✓		✓	✓		✓
17	Koerselse bossen en Slakkenberg	2/1			✓	✓	✓	
18	Platweijers	2				✓	✓	✓
19	Kalmthoutse heide	2				✓	✓	✓
20	Wortel-Kolonie	2/1	(✓)	(✓)	✓	✓	✓	
21	De staatsbossen van Ravels	2			✓			
22	Vordestein en Peerdsbos	2/1	(✓)					✓
23	Zoerselbos	3/2			✓			✓
24	Kempense heuvelrug	3/2			✓			
25	De Molse meren	2/1	(✓)		✓	✓		✓
26	Belse heide	2			✓			
27	Twee-Netenland	2	✓		✓			
28	De Beeltjes en De Kwarekken	1	✓		✓			✓
29	Het Helschot	1	✓		✓			✓
30	Mechels Broek	1	✓	✓				✓
31	Het Broek	2	✓	✓	✓			✓
32	Lippelobos	3/1	(✓)		✓			
33	Scheldeland	3			✓		✓	
34	Asdonk	2			✓		✓	✓
35	Wijngaardberg	2	✓		✓	✓	✓	✓
36	Kasteel van Horst	2			✓		✓	

		moelijkheids- graad	haalbaar voor (jonge) kinderen	haalbaar voor kinderwagens	geschikt voor hondenbaasjes (met hun hond)	avontuurlijk	panorama's en uitzonderlijke landschappen	ideaal voor natuur- liehebbers
37	Het Vinne	2			✓			
38	Land van Hoegaarden	2			✓		✓	
39	Dijlevallei en Meerdaalwoud	3/1	(✓)		✓			✓
40	Zoniënwood	2	(✓)		✓	✓		✓
41	Pajottenland bij Lennik	2			✓		✓	
42	Superlatieven i/h Pajottenland	3			✓	✓		✓
43	Congoberg	1	✓		✓		✓	
44	Land van Asse	2			✓		✓	
45	Brabants Kouterland	2/1	(✓)		✓		✓	
46	Drongengoedbos	2			✓			✓
47	Krekenland	2/1	(✓)	✓	✓			✓
48	Waasland	3			✓		✓	
49	Stroperbos	2/1	(✓)					✓
50	Molsbroek	1	✓	✓	✓			✓
51	Kalkense Meersen	1	✓		✓		✓	✓
52	De Faluintjes	2			✓			
53	Tussen Aalst en Zottegem	2			✓		✓	
54	Raspaillebos	2			✓		✓	✓
55	Vlaamse Ardennen	2			✓		✓	✓
56	Burreken	2	✓			✓	✓	✓
57	Rond en op de Kwaremont	3/1	(✓)		✓		✓	
58	Bos't Ename	1	✓			✓	✓	✓
59	Zwalmstreek	1	✓		✓		✓	
60	Bourgoyen stadsnatuureservaat	1	✓	✓	✓			✓
61	Assebroekse Meersen	1	(✓)		✓		✓	✓
62	Bulskampveld	2/1	✓		✓		✓	
63	Mandelvallei en Tieltse Ommeland	3/2			✓			
64	Moereveld	1	✓		✓			
65	Tiegem-berg en errond	2			✓		✓	
66	Land van Mortagne	2			✓			
67	Provinciaal domein De Palingbeek	1	✓		✓		✓	✓
68	Rond de Kemmelberg	2			✓		✓	✓
69	De West-Vlaamse Heuvels	2			✓	✓	✓	✓
70	De Blankaart	2			✓		✓	✓
71	IJzervallei	1	✓		✓		✓	
72	Westhoekreservaat	2			✓	✓	✓	✓
73	Duinen van de Oostkust	2	✓		✓		✓	✓
74	Het Zwin	2			✓		✓	✓
75	Land van Uilenspiegel	2/1	(✓)	✓	✓		✓	

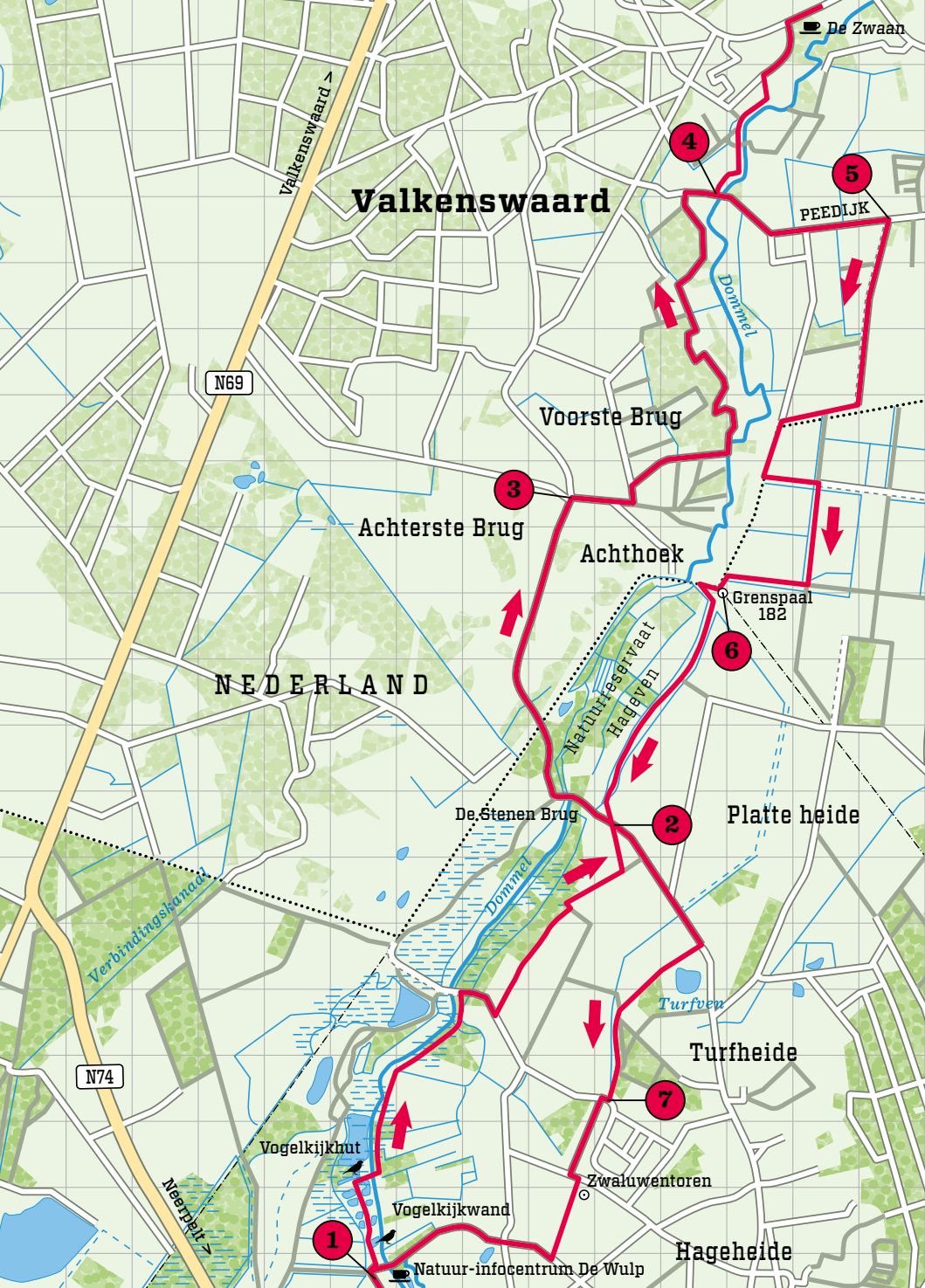
wandeling

HAGEVEN

**NEERPELT DOOR DE BARRE WOESTE
KEMPENSE LANDSCHAPPEN VAN CHARLES WELLENS**

01

De Zwaan

Valkenswaard

PEEDLIJK

N69

Voorste Brug

Achterste Brug

Achthoek

Grenspaal 182

NEDERLAND

Natuurreservaat
Hageveen

De Stenen Brug

Platte heide

N74

Turfveen

Turfheide

Vogelkijkhut

Vogelkijkwand

Zwaluwentoren

Natuur-infocentrum De Wulp

Hageheide

Borkel

AFSTAND

14,8 km

6,2 km

ONVERHARD

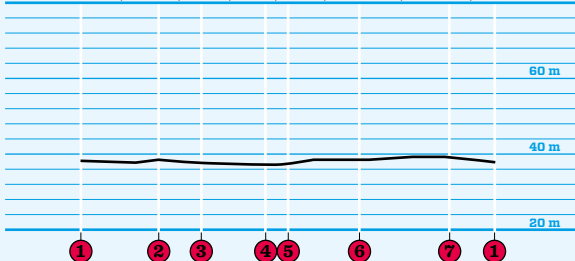
85 %

MOEILIJKHEID

3(1)

HOOGTE

km 2,9 1,7 2,4 0,8 2,5 2,8 1,7 80 m

REFERENTIEPUNTEN

- Vertrek ① Bezoekerscentrum De Wulp
- 2,9 km ② Asfaltweg aan de Stenen Brug
- 4,6 km ③ Gehucht Achthoek - Bokrijkhuisjes
- 7 km ④ Knooppunt 24 aan de Dommel
- 7,8 km ⑤ Karrenspoor bij huis met nr.31
- 10,3 km ⑥ Grenspaal nr. 182
- 13,1 km ⑦ De Buizerdstraat in de woonwijk

INGEKORTE ROUTE

(6,2 km) 1 > 2 > 7 > 1

SITUERING

Praktisch

AFSTAND 14,8 km – 6,2 km (ingekorte route)

VERTREKPLAATS Bezoekerscentrum De Wulp (Tussenstraat 10, Neerpelt). Neem op de N74 van Hasselt naar Eindhoven (de beruchte noord-zuidverbinding) de laatste afslag (Grote Heide) voor de grensovergang. Na 500 meter rijd je de eerste weg links in. Aan het einde ligt bezoekerscentrum De Wulp.

PARKEREN Er is voldoende parkeergelegenheid bij het bezoekerscentrum.

BEWEGWIJZERING In België volg je deels de Smokkelroute. In Nederland maak je gebruik van de wandelknooppunten.

AARD VAN DE WEG De wandeling loopt grotendeels over niet-geasfalteerde paden.

TOEGANKELIJKHEID Onmogelijk voor buggy's en rolstoelen.

INFORMATIE Het mooie en bescheiden bezoekerscentrum De Wulp is de poort tot het in elk opzicht grensoverschrijdende natuurgebied.

ETEN EN DRINKEN

- » In de Dorpsstraat in Borkel heb je aan de kerk de keuze wat betreft drink- en eetgelegenheden. De Zwaan is een erg leuke plek om de tijd te laten voorbijgaan (www.zwaanborkel.com).
- » Een leuke plek om de tocht af te sluiten is de minibar van bezoekerscentrum De Wulp (www.natuurpuntneerpelt.be/bezoekerscentrum/dewulp.php).

HAGEVEN

NEERPELT DOOR DE BARRE WOESTE KEMPENSE
LANDSCHAPPEN VAN CHARLES WELLENS

‘Kort bij de Belgische grens strekt zich een onmetelijke en zeer drassige heidevlakte uit. Het is een oord van een schrikaanjagende woestheid. Het doortrekken van deze barre woestenij is voor mij steeds een bron van verschillende ontroeringen en gewaarwordingen. Geen menselijk wezen valt er te bespeuren. In dit plekje, groots van eenzaamheid, voel ik me klein, beroerd, onmachtig, verloren en vol vrees. En wanneer ik dan eindelijk langs het wankele brugske de Dommel oversteek, voel ik mij als een ontsnapte uit deze onherbergzame wildernis’. Met deze woorden beschreef de Kempense schilder Charles Wellens zijn indrukken na een wandeling in het Hageven, anno 1911. De schrikaanjagende woestheid heeft plaatsgemaakt voor een boeiend afwisselend landschap. Het Hageven blijft een gebied van superlatieven. Samen met de Plateaux in Nederland vormt het Hageven dan ook een van de mooiste Benelux-grensoverschrijdende natuurgebieden.

De wandeling

1>2 Aan **bezoekerscentrum De Wulp** **1** vind je achter de informatieborden het eerste wandelpaaltje. Het eerste deel van de wandeling volgt de Smokkelroute. Zeer snel kom je aan de brug voor de Dommel. Stap links tot aan een vogelkijkwand. Je loopt nu in natuurreservaat het Hageven.

Het natuurreservaat is enkel en alleen al om zijn variatie aan bodemtypes een unicum.

Deze grote ondergrondse verscheidenheid weerspiegelt zich op haar beurt door een mozaïek aan verschillende vegetatietypes. De riet-, vijver- en vennenzone in de buurt van de Dommel gaat zeer snel over in een heidelandschap met landduinen. De open terreinen worden plaatselijk onderbroken door zaailingen van grove den en ruwe berk. De rand wordt gebufferd door naaldboutbossen.

Aan de vogelkijkwand ga je rechts en volg je de Dommel. Je komt voorbij een vogelkijkhut. Aan de betonnen brug neem je rechts. Zo ga je even het Hageven uit. Je volgt nog steeds de rode route, maar je loopt vanaf nu

op de smokkelroute, bewegwijzerd met paaltjes met hierop witte pijltjes. Na 200 meter mag je de verharding gelukkig weer inruilen voor een onverhard pad. Let nu zeer goed op: zodra je weer op asfalt bent, volg je de rode route niet meer.

Inkorting

2»7»1 Voor de wandellus van 6,2 km ga je rechts de asfaltweg op en wandel tot je 3,3 km je tussen de huizen bevindt. Na huisnummer 115 sla je aan de elektriciteitscabine het brede graspad rechts in. Wandel rechtdoor tussen het dennenbos en het riet. Je loopt nu over de oranje route. Zodra je uit het dennenbosje bent, ga je aan een kruising van vier wegen rechtdoor. Aan een volgend kruispunt leidt de oranje route je eveneens rechtdoor. Ten slotte kom je in een woonwijk in het gehucht Turfheide. Steek de straat schuinrechts over en wandel via de **Buizerdstraat 7** door de wijk. De oranje route brengt je terug naar het beginpunt van de wandelroute, **bezoekerscentrum De Wulp 1**.

2»3 Ga links de asfaltweg op tot aan de **Stenen Brug 2**. Steek de Dommel over en ga over het wildrooster weer het Hageven in. Je loopt nu over de Borkeldijkweg door duingebied. Ongemerkt sluip je Nederland binnen.

In het Hageven is een aantal terreinen uit landbouw gehaald en omgevormd tot natuur. De zeer voedselrijke bovenlaag wordt plaatselijk afgeschraapt tot op de minerale ondergrond. Er wordt geprobeerd om bij deze werkzaamheden het reliëf zo veel mogelijk te sparen. Het eerste jaar na de natuurinrichtingswerkzaamheden lijkt zo'n omgevormd terrein eerder op een woestijn dan op een stukje fraaie natuur. Momenteel is er erg veel berken- en dennenopslag. In het kader van natuurherstel worden deze vaak verwijderd.

Mooie natuurgebieden liggen vaak op landsgrenzen. Onder impuls van de Benelux proberen landen samen te werken en hun beheer op elkaar af te stemmen bij deze 'natuurgebieden zonder grenzen'.

De route leidt je naar het mooie gehucht **Achthoek 3**. Dit plaatsje lijkt wel een stukje van het openluchtmuseum van Bokrijk.

3»4 In het gehucht Achthoek ga je op de met betonklinkers verharde weg naar rechts. Op het eerstvolgende kruispunt kun je de Nederlandse wandelknooppuntenpaaltjes al terugvinden. De weg in betonklinkers gaat over in een brede zandweg. Ga na 50 meter linksaf en volg deze draaiende veldweg tot aan de Dommel (volg witte pijltjes; knooppunten 22 > 24)